

מכללה ירושלים
האוור שגמאל

"טיפ ממנו"ף" עלון למנהלים ולבעלי תפקידים

מנו"ף - מרכז להנהגה וניהול פדגוגי במערכת החינוך - מכללה ירושלים

טיפה

אנמת נובל...

"על ידי סיפורי מעשיות...
מעוררין מהשינה את
בני אדם"

**והפעם...
שעת מחנך / שעת מנהל -
בעזרת סיפורי רבי נחמן**

טיפ ממנו"ף – טיפה מנחל נובע...

עורכת: עדיה הדר
מערכת: שייקה שפירא
ליאורה ברנע
עיצוב: אילה שמש
עיצוב גרפי: שירה כ"ץ

"טיפ ממנו"ף" – מתנת תוכן, עלון מידע פנימי לקהילת חברי מנו"ף

מנו"ף - מכללה ירושלים - ת.ד. 16078 בית וגן 91160
טל. 02-6750912 פקס: 073-2750662
www.yalkut.com manof@macam.ac.il

לקוראים שלום וברכה!

שעת מחנך/ שעת מנהל - בעזרת סיפורי רבי נחמן

אנו שמחים להגיש לכם, מקבץ סיפורי רבי נחמן עם נקודות לדיון בכיתה ובחדר המורים. הסיפורים הובאו בעבר בעלוני 'טיפ ממנו"ף' השונים, חלקם מעובדים לנוחיות הקורא וחלקם הובאו כלשונם. סיפורים אלו קובצו בעלון זה מתוך העלונים הקודמים, ועליהם התוסף סיפור נוסף, בבחינת משהו "חדש".

הסיפור הנוסף הינו על תלמידו של רבי נחמן ועורך ספריו, רבי נתן שטרנהארץ, המכונה: רבי נתן מנמירוב. בחרנו להוסיף סיפור זה, כיוון שבראש ובראשונה, יום זה, י' בטבת, הינו יום פטירתו, ובנוסף כמראה דרך, לנו אנשי החינוך, בבואנו ללמוד על המורה (רבי נחמן), יש להביט גם בתלמיד (רבי נתן)...

אנו תקווה שסיפורים אלו, יהיו לכם לעזר בעבודתכם החינוכית ואף בחיי היום-יום.

ומצינו בליקוטי מוהר"ן ת"א, רמ"ח, על חשיבות סיפורי צדיקים:

"דע שסיפורי מצוות מצדיקים הוא דבר גדול מאוד,

כי על ידי סיפורים מצדיקים נתאזכר

ונתלהב הלב בהתאזכרות גדול להשם יתברך

בחסד נמרץ מאוד".

בברכה:

שייקה שפירא ועדיה הזר

מנו"ף - מכללה ירושלים - ת.ד. 16078 בית וגן 91160

טל. 02-6750912 פקס: 073-2750662

www.yalkut.com manof@macam.ac.il

תוכן העניינים

- 1----- חדר להתבודדות
רבי נתן מנמירוב
- 2----- מנורת החסרונות
החלטות
- 3----- מעשה בחוזה בכוכבים
נבואה שמגשימה את עצמה
- 5----- חייטי הלבנה
העצמה
- 7----- מעשה במלך שהלך לצוד חיות
אמונה
- 8----- הינדיק
יהס אישי
- 9----- מעשה בגזלן
יצירתיות
- 11----- כיד המלך
קודש וחול
- 12----- איוואן וורדעא
כשרונות
- 13----- האבן והלב
מטרות
- 14----- מעשה בשני ציירים
מוטיבציה
- 15----- מעשה בעני שחפר בטיט
שאיפות
- 16----- חביות של תרופה
למידה
- 17----- מעשה במלך ולו שני בנים
תפקידים
- 18----- תנועה בין העולמות
שמחה

"חדלו עוד מלהיות צנייט!

אבו האוצרות שלכם,

והיו מתמיים באוצרות שלכם."

("סיפורי מעשיות", מצה מסבאה קבניט)

מנו"ף - מכללה ירושלים - ת.ד. 16078 בית וגן 91160

טל. 02-6750912 פקס: 073-2750662

www.yalkut.com manof@macam.ac.il

חדר להתבודדות

כששמע הרב ר' נתן ז"ל מרבנו ז"ל שטוב שיהיה לכל אחד חדר מיוחד להתבודדות ולכל פרטי עבודת השם, התחיל להתגעגע אחר זה. ועלה על דעתו לבנות לו איבער שטיבל וכו', וכמו שמובא גם בספר המידות, שלדור בעליה טוב לעבודת הבורא.

אבל מרוב עניותו חשב כמה זמן שצריך לבלות על זה - לקבל מעות ולבנות בניין, ואמר בזה הלשון "וויפעל תורה און תפילה איך דארפ צוא ליב דעם אנווערין" [כמה תורה ותפילה צריך אני להפסיד בגלל זה]. ובכן, לעת עתה, מצא עצה להסתפק בזה שעשה לו מחיצה בחדר שדר בו איבער גיצאמט [בצפיפות], ובאלו הארבע אמות זכה לחבר כל ספר התפילות שהשאיר אחריו ברכה, ועם הזמן זכה לאיבער שטיבל כמה שנים קודם הסתלקותו זצ"ל.

מובא בספר: "מעשיות ומשלים", סיפורים נפלאים, נדפס עם הספר "כוכבי אור".

המלצת מנו"ף:

נושאים לדיון בצוות ניהול ובחדר מורים:

- ❖ "כל דבר בעיתו..." - חשיבות המטרות הקטנות, בדרך להשגת מטרת העל.
- ❖ קבלת החלטות - מיקוד היתרונות והחסרונות בכל החלטה, כיצד?
- ❖ מציאות מול אידיאל (רצוי מול מצוי) - כערך חינוכי.
- ❖ מבחן התוצאה או חשיבות הדרך? מתי והאם?
- ❖ "חנוך לנער עפ"י דרכו" - "התבודדות" כמשל לחשיבה אישית, ייחודיות האדם וכשרונותיו, התאמת דרכי למידה לכל תלמיד.

**"התפילה מוציאה לפועל את הכחוס בעמקי הנשמה.
כפי אורף טהרתו הפנימית של האדם, כן גדולה עמקות התפילה
וצומט ביטויה".**

(מ"ן הפנקס הפתוח", הרב משה צבי נריה)

מנו"ף - מכללה ירושלים - ת.ד. 16078 בית וגן 91160

טל. 02-6750912 פקס: 073-2750662

www.yalkut.com manof@macam.ac.il

מנורת החסרונות

מעשה באדם אחד שעזב את בית אביו ואת ארץ מולדתו ויצא למדינות רחוקות ללמוד שם חכמות ומלאכות. לאחר שנים חזר לארצו ולבית אביו. שאלו אביו: מה אומנות למדת בני, בארצות הרחוקות? אמר לו הבן: למדתי להתקין מנורה תלויה, שהיא מעשה אומנות נפלא. ואם הדבר טוב לפניך, אבי, כנס נא את כל בעלי האומנות הזאת היושבים במדינתנו ואראה להם את המנורה מעשה-ידי להתפאר. עשה האב כך וכינס את כל בעלי האומנות הזאת שבמדינה, להראות להם מה למד הבן בכל השנים שהיה בחוץ לארץ.

הביא הבן את מנורת הפלאים והציגה לעיני האומנים. הסתכלו בה ולא מצאה חן בעיניהם. וכשביקש מהם האב להגיד לו את דעתם על המנורה ענו כולם פה אחד, שהיא מגונה מאוד, משום שלא רצו להעלים ממנו את האמת. כיוון שיצאו האורחים מן הבית אמר האב לבנו: - שמע, בני, דעתם של בני אומנותך על המנורה. כולם הסכימו פה אחד שהיא מגונה. ובכן, מה חכמה יש בה?

ענה ואמר הבן:

זו היא החכמה: שבמנורה זו חברתי לאחדים את כל החסרונות, שהם מצויים אצל כל בני אומנותי שנתכנסו היום בביתנו. צא וראה, אבא: כל אומן יש לו חסרון משלו. אומן זה מייטיב לעשות צד זה של הכלי, ואילו צד שני של הכלי יוצא אצלו פגום, אומן פלוני מוציא מתחת ידו חלק מן המלאכה בתכלית היופי, וכנגד זה חלק אחר ממנה הוא ממש מכוער. היינו, דווקא אותו חלק שעולה כל כך יפה אצל חברו. וכך הדברים משתלשלים והולכים. מה שנאה אצל זה מגונה אצל חברו, ומה שירוד ומקולקל אצל זה הוא דווקא מלא-חן בידי חברו. ואני עשיתי מנורה, שהוא צירוף כל החסרונות שישנם אצל כולם. להכריז ולהודיע לכולם, שאין אצלם שלימות. מנורת החסרונות שלי היא מזכרת-חסרון לכל אחד ואחד. אבל באמת יכול אני לעשות מנורה כתיקונה.

מובא בספר: "שיחות שאחר סיפורי מעשיות", בתוך הספר: "סיפורי מעשיות".

המלצת מנו"ף:

נושאים לדיון בצוות ניהול ובחדר מורים:

- ❖ אומנות המנהיג- להעצים בכל יחיד את ייחודיותו, ולהוביל יחד למימוש החזון.
- ❖ חשיבות ראיית הצד החיובי בכל אחד.
- ❖ עידוד וטיפוח כישורי היחיד.
- ❖ ניתוב כישורי היחיד וכשרונותיו לטובת הכלל.

"נתנו לו לאדם שתי צינוריים, שיראה בצינו האחת,

מצלות חברו וצינו השניה, מואי צנאו"

(כפי מאיר אפרים)

מתוך טיפ מספר 28

מנו"ף - מכללה ירושלים - ת.ד. 16078 בית וגן 91160

טל. 02-6750912 פקס: 073-2750662

www.yalkut.com manof@macam.ac.il

נבואה שמגשימה את עצמה

"מעשה בחוזה בכוכבים"

מעשה בעני אחד שהיה יושב בבית המדרש ולומד, פעם אחד בא חוזה בכוכבים אל העיר ורצו כל העיר אליו. והעני יושב בבית המדרש ולא הלך אליו. באה אשתו לבית המדרש ולא מצאה שם שום אדם כי אם בעלה, כי כולם הלכו אל החוזה. צעקה עליו: "אתה עני, עצל, רוע מזל. מדוע אינך הולך אל החוזה בכוכבים?" ולא רצה ללכת עד שהפצירה בו, עד שהוכרח ללכת אליו. החוזה בכוכבים אמר לו שמזלו - יהיה גנב, ושב אל בית המדרש אל לימודו, ובאה אשתו ואמרה לו: "מה אמר לך?" אמר לה אמר: "קבצן נשאר קבצן".

לערב בא לביתו ואכל סעודתו הגדולה, היינו חתיכת לחם ותוך שהיה אוכל התחיל לשחוק, ושאלה אותו אשתו: "מה אתה שוחק? כי בודאי אתה יודע איזה דבר ואין אתה רוצה להגיד לי?" אמר לה: "לאו, לא אמר לי כלום, סתם אני שוחק", ואכל יותר ושוב התחיל לשחוק ושוב שאלה אותו והשיב לה כנ"ל ותוך כדי שחק יותר אמרה לו: "ראה בודאי אתה יותר דבר דהיינו, שאתה מסתיר ממני משהו. אמר לה שהחוזה בכוכבים אמר שמזלו שיהיה גנב, השיבה שאינה רוצה שיהיה גנב: "טוב שנהיה עניים איך שיהיה כאשר ייתן ה' ולא תהיה גנב". אח"כ הגיעה שבת. מן הסתם הייתה שבת יפה כסדר, ישבו לאכול והיה לו ארבע, חמש בנות וחטפו זה מזה חתיכת לחם כי גם הלחם לא היה לו די סיפוקו וענתה אשתו ואמרה ריבונו של עולם, כבר נמאס לי מעוד העניות עד שהייתי רוצה שתהייה גנב ולא נסבול דוחק כזה". והוא הוכרח למלאת רצונה (כן רצה לא רצה ובכל זאת הלך). וכן בכל פעם, ויישב עצמו ללכת לגנוב אצל המנהיג הגדול שבעיר ומצא את השומרים ישנים ואין שואל אותו כלל, והלך אל החנות והיה החנות פתוח והלך אל התיבה והיה פתוח גם כן ולקח לא ארבעה, חמישה אדומים, רק כדי להתפרנס והביא לאשתו ואמר לה: ראי שמילאתי רצונך ותתפרנסי מזה כי לא אוסיף עוד לגנוב". השיבה לו כי בודאי גם היא אינה רוצה בזה רק שהוכרח לזה מחמת הדוחק. אח"כ פעם אחת התחילה לצעוק עליו: "קבצן, רוע מזל, היית בחנות מדוע לא לקחת לי אליופה" – (זהו בגד עליון, מעיל יפה) והוכרח ללכת עוד לגנוב. הלך אל החנות ומצא שעומד שם גנב אחד ושאל אותו: "מי אתה?" ואמר לו: "אני גנב" וכן שאל אותו ואמר לו גם כן שהוא גנב, אמר לו: "נשתתף בגניבות. אני בר מזל". ונתרצה לזה.

אמר העני בדעתו, "אם נגנוב כאן מעמיד אני את בעל הבית, כי אני לבדי הייתי גונב רק אליופה אבל עכשיו נגנוב הרבה ויישאר בעל הבית ריקם" ואמר לגנב "למה לנו להפסיד את ישראל טוב יותר שנלך לגנוב אצל העכו"ם". ונתרצה לזה ונתיישבו ללכת לגנוב אצל המלך שהיה גר בעיר הזו כי בודאי יוכל לגנוב שם כי מזלו כן הנ"ל ואמר הגנב: "טוב שנגנוב הזוג בגדים של המלך שהוא לבוש בהם בעת שמכתירים אותו כי בודאי יהיה די לנו לדורי דורות, כי אני יודע היכן הם מונחים". והסכים העני כי בודאי יוכל לגנובם כי מזלו כן. והלכו לשם והלכו לחזר לפנים מחדר ומצאו הבגדים והיה הכיסים של הבגדים יקר מאוד ולקחו אותם. אח"כ התחילו להתקוטט, כי היה בגד אחד גדול ואחד קטן, הגנב אמר אשר לו היה מגיע הגדול, כי הוא היה יודע מהם, והעני אמר כי לו היה מגיע הגדול, כי הוא היה בר מזל ומזלו גרם. אמר העני שהוא ילך לשאול את המלך, אמר לו הגנב: "איך אפשר?" אמר לו: "אף על פי כן אלך ואשאל אותו". אמר הגנב: "אם תוכל זאת שתלך ותשאל את המלך אז אני בעצמי אתן לך את הבגד הגדול".

מנו"ף - מכללה ירושלים - ת.ד. 16078 בית וגן 91160

טל. 02-6750912 פקס: 073-2750662

www.yalkut.com manof@macam.ac.il

הלך עימו אל המלך והיה שוכב שם אחד, שהיה מספר למלך מעשיות כדי שישן, ובאו ואחזו שניהם בהמיטה של המלך ונשאו המיטה עם המלך לחדר אחד מתוך כך הקיץ המלך וסבור שהוא במקומו והתחיל זה הגנב וסיפר לו המעשייה הנ"ל משני גנבים הנ"ל ושאל את המלך למי מגיע הבגד הגדול, חרה עליו המלך ואמר: "מה אתה שואל אותי, בודאי מגיע לעני כי במזלו גנבם. טוב שתספר לי מעשה" וסיפר לו מעשה. וישן המלך. אחזו את המיטה והחזירו אותו לחדר הראשון.

בבוקר נודע שנגנבו בגדי מלך הנ"ל ונזכר המלך שהשוכב אצלו סיפר לו המעשה הנ"ל הבגד ושאל למי מגיע הבגד הגדול ואמר שבודאי מגיע לו הבגד הנ"ל והכו אותו (את המספר) וענה שאינו יודע והרבו להכות אותו ואמר: "איני יודע", שלח המלך אל שר הכמרים לשאול על המעשה, אם הוא אפשר שאף על פי כן לא גנבם האיש הנ"ל, ואמר הכומר אפשר שלא גנב והכומר אמר שהוא שטות שפסק המלך כי מגיע הבגד הגדול לעני, וחרה למלך מאוד שמחזיקו לשוטה והיה רוצה לעשות לו דבר ולא היה יכול והיו מחפשים אחרי הגניבה ולא היו מוצאים. ציווה המלך שכל מי שגנב יבוא ויודה כי בודאי לא יעשו לו שום דבר, כי חפץ המלך לידע איך אפשר לגנוב בגדים אלו והיו מסובבים סיבוב של אנשים ומספרים את זה והיה העני ושאל אותם: "מה זה אתם מספרים?" ואמרו לו ענה ואמר: "מה הרעש, מי שגנב יחזיר" (רמז על עצמו), וצעקו עליו וכן בא עוד ושאל וענה עוד וצעקו עליו: "קבצן הלו אתה מחייב ראשך, שאתה יודע מהגניבה", אמר: "אני יודע מהגניבה", אמרו לו: "אם אתה יודע לך ותגיד", אמר: "אגיד". ובא העני למלך ואמר: "אני יודע מהגניבה", אמרו לו שחפץ מאוד לראות את הגנב, אמר לו (העני): "אני הוא", ונשקו המלך ושאל: "איך גנבת?" וסיפר לו כל המעשה הנ"ל ובקשו את הגנב והחזירו גם את הבגד השני שהיה אצלו....

ובנוסה אחר שמעתי "סוף גנב לתליה", ובעת ההליכה הלך אחד עם שק נעליים ואמר לו (לעני): "כל כך יגיעות יגעתי וכל כך נעליים קרעתי עד שהבאתיך לידי כך".

מובא בספר: "מעשיות ומשלים", סיפורים נפלאים, נדפס עם הספר "כוכבי אור".

המלצת מנחה:

ניתן להרחיב ולהעמיק את המושג - במסגרת ישיבות מורים עם המידע שלהלן:

- ❖ נבואה שמגשימה את עצמה - היא תופעה בה ציפייה מסויימת לאירוע שיתרחש, מגדילה את הסבירות לכך שהאירוע אכן יתרחש.
- ❖ מכאן יש שתי תופעות: אפקט הפיגמליון ואפקט הגולם.
- ❖ אפקט הפיגמליון מתבטא בהשפעת היחס החיובי של המורה אל התלמיד כגורם להצלחתו של התלמיד, בעוד שאפקט הגולם מבטא את היחס השלילי של המורה אל התלמיד כגורם לתוצאות = לכשלונו של התלמיד.
- ❖ נבואה חיובית כלפי מישוהו תגרום להשתנות חיובית בעוד שנבואה שלילית, תביא לכישלון. הנבואה החיובית תביא לעידוד, תמיכה, תחושת אמון, ואילו הנבואה השלילית תעודד חשיבה סטריאוטיפית, תשדר חוסר אמונה ביכולת וכד'.
- ❖ החדרת מוטיבציה ע"י חיזוקים חיוביים כגון: אתה יכול / מסוגל / כל הכבוד...
- ❖ "טיפה מנקבת חור באבן לא בכח, אלא בטפטוף מתמיד."

מתוך טיפ מספר 29

מנו"ף - מכללה ירושלים - ת.ד. 16078 בית וגן 91160

טל. 02-6750912 פקס: 073-2750662

www.yalkut.com manof@macam.ac.il

חייטי הלבנה

הלבנה באתה בקבלנא לפני החמה
באשר שהחמה משמשת עקרה ביום ובימות החמה
והיא צריכה לשמש בחורף, ובלילות הארזים ובקר,
והיתה החמה מפיסתה שתעשה לה מלבוש.
וקראו לכל החיטים הגדולים והחשובים, לעשות לה מלבוש
ורצו גם החיטים הקטנים לילה.
ואמרו מאחר שאין קוראין אותנו אין לנו לילה.
ובאו החיטים הנ"ל והשיבו שאי אפשר לקח לה מלבוש
כי היא לפעמים קטנה ולפעמים גדולה,
על כן אי אפשר לכוון מדתה.
ובאו החיטים הקטנים
ואמרו שהם יכונו מדתה ויעשו המלבוש.
השיבו להם: "אם החיטים הגדולים אין יכולים
איך תוכלו אתם?"

מובא בספר: "חיי מוהר"ן", עבודת ה', אות תפ"א.

המלצת מנוף:

שאלות לדיון בישיבת מורים, יועצים, הנהלה, הורים:

- ❖ מי היא השמש בבית ספרנו? מה תפקידה? מתי?
- ❖ מי היא הלבנה בבית ספרנו? מה תפקידה? מתי?
- ❖ מי הם החיטים במוסד שלנו?
- ❖ מה הוא המלבוש אצלנו בבית הספר?
- ❖ האם ניתן לעזור ללבנה או לא? אם כן באילו כלים ניתן לעזור?
- ❖ איך היינו מסיימים את הסיפור?

מנו"ף - מכללה ירושלים - ת.ד. 16078 בית וגן 91160

טל. 02-6750912 פקס: 073-2750662

www.yalkut.com manof@macam.ac.il

הצעה לדיון מאת: עדי'ה הדר

לסיפור מופלא זה פירושים וכיוונים שונים, חלקם עמוקים מאוד ומתייחסים בראש ובראשונה, לקב"ה ולעם ישראל. אך, בהתייחס לקהל היעד: אנשי חינוך, אנסה לתת הצעה:

הלבנה = "הנקבה" – המקבל – החניך – המונהג.

השמש = "הזכר" – הנותן – החונך – המנהיג.

החניך בא בתלונה בפני איש החינוך כי הוא "בחושך" אינו מבין, לא מצליח, קשה לו וכו'... החונך בצעד יפה אינו מבטל את הרגשתו של החניך אלא מקשיב לו ואף מציע לו "מלבושים", ז"א עזרה, כלים להתמודדות.

החונך לא עושה זאת לבד, אלא משתף מומחים שיעזרו לו להתאים "בגדים" – כלים לחניך. מגיעים "החייטים" – המומחים הגדולים (אפשר לראות בחייטים את אותם מעכבים פנימיים של החניך עצמו כגון: דימוי עצמי נמוך וכו'...), אך אינם מנסים כלל להתאים "בגד" לחניך, אלא, טוענים כי זהו מצב בלתי אפשרי כיוון ש"הלבנה" פעם קטנה ופעם גדולה. אולי הכוונה כי החניך אינו חד גוני, יש בו מורכבות, יש לו הצלחה בדברים מסוימים ובדברים אחרים קשה לו. ישנם רגעים טובים ופחות טובים....

לעומת המבינים הגדולים, אשר מורידים את כל המוטיבציה לחניך בכך שלא נותנים לו תקווה, יש את אלו הנחשבים בעינינו לקטנים אולי כי אין להם מספיק תעודות ואולי כי אין להם מספיק ניסיון, או אולי כי סתם אין אנו אוהבים אותם או "מחשיבים" אותם... (כגון: קבוצת השווים... ואף הרצונות המודחקים של החניך) ובכל זאת הם לא אומרים נואש, הם רוצים ומעוניינים לעזור, לתת תקווה.

כמו בהרבה סיפורים של רבי נחמן, אין סוף לסיפור...

את הסיום אנו צריכים לתת. עלינו לזכור כי "אין ייאוש בעולם כלל", לכל אחד יש תפקיד בעולמו של ה'. אנו כאנשי חינוך צריכים ומחויבים לאפשר, לעזור, לתת קרן אור.

כמו השמש שתפקידה להאיר, כך אנו צריכים להאיר ולחמם. וכמו הלבנה, שמוארת ומאירה בזכות זאת לאחרים. אפשר לומר כי הלבנה מחזירה אור, כך החניך - ככל שנאיר עליו ונאיר לו את הדרך, יחזיר אור אלינו ולסביבתו.

"נר ה' נשמת אדם"

(fen, כו, כ"ו)

מתוך טיפ מספר 30

מנו"ף - מכללה ירושלים - ת.ד. 16078 בית וגן 91160

טל. 02-6750912 פקס: 073-2750662

www.yalkut.com manof@macam.ac.il

מעשה במלך אחד שהלך לצוד חיות

וספר לזה משל ממלך אחד שהלך לצוד חיות, והיה לבוש כאיש פשוט, כדי שיהיה נח יותר לצוד. באמצע פתאום ירד מטר גדול ממש מבול מים וכל השרי מלוכה נתפזרו כלם מחמת המטר וכו' והמלך היה בסכנה גדולה וחפש מקום להסתר בו, עד שמצא בית כפרי אחד והכניסו הפכרי לביתו בכבוד והלבישו מלבושים חמים ונתן לו אוכל כפרי ופשוט והסיק עבורו את תנור החורף והניחו לישן עליה כדי שיתחמם וכל כך היה ערב ומתוק אכילתו ושינתו שמעולם לא טעם טעם ערב כזה פי היה עיף ונגע וכו'. והשרי מלוכה חפשו את המלך עד שבאו לבית הכפרי, וראו שהוא ישן והמתינו עד שניעור ורצו שיחזור המלך עמם לביתו. אמר להם המלך: "פינון שאתם לא הצלתם אותי וכל אחד נתפזר להציל את עצמו ורק זה הכפרי הציל אותי ואצלו טעמתי טעם מתוק כזה על פן הוא יביא אותי לביתי בעגלה שלו ובאלו המלבושים שהלבישני אשב על כסא המלוכה".

וסים על זה רבנו ז"ל ואמר, בעקבות משיחא יהיה מבול [אפיקורסות] לא של מים רק של מחשבות זרות ויכוסו כל ההרים הגבוהים, ואפילו בארץ ישראל שלא היה מבול, רק מחמת שירד בכח נתזו גם שם המים ועם חכמות לא יוכלו לתן עציה. וכל שרי המלוכה ותפזרו והמלוכה לא תעמוד על עמודו, וועט זיך ניט דער האלטן נאר, עם פשוטי ישראל שאומרים תהלים בפשיטות וכו'. ועל פן פשיבא משיח הם יתנו הפתר מלוכה בראשו.

תחילת הסיפור כפי שמובא בספר "כוכבי אור":

ה' תתקכ"ד יבבוש המלחמה, רק עם האנשים הפשוטים האומרים תהלים בפשיטות ותמימות ולא עם ההולכים בקחמות.

מובא בספר: "מעשיות ומשלים", סיפורים נפלאים, נדפס עם הספר "כוכבי אור".

המלצת מנור:

שאלות לדיון בישיבת הנהלה, מורים:

- ❖ מה הוא הגשם אליו חשופים תלמידינו?
- ❖ מה הוא אותו מבול? – (כגון: מבול רעיונות, דעות, מחשבות....)
- ❖ "רק מחמת שירד בכוח נתזו גם שם מים": עד כמה אנו יכולים "לשמור" על ילדינו, תלמידינו מאותם השפעות חיצוניות.
- ❖ לצד לימודי חול, קודש ועיון, עד כמה אנו מעניקים לתלמידינו את פשטות האמונה ותמימותה?

מתוך טיפ מספר 31

מנו"ף - מכללה ירושלים - ת.ד. 16078 בית וגן 91160

טל. 02-6750912 פקס: 073-2750662

www.yalkut.com manof@macam.ac.il

הינדיק

פעם אחת בן - מלך נפל לשיגעון שהוא עוף הנקרא הינדיק, דהיינו תרנגול - הודו, וצריך לישב ערום תחת השולחן ולגרור חתיכות לחם ועצמות כמו הינדיק. וכל הרופאים נואשו מלעזור לו ולרפאו מזה, והמלך היה בצער גדול, עד שבא חכם אחד ואמר: "אני מקבל על עצמי לרפאו". והפשיט גם כן את עצמו ערום. וישב תחת השולחן עם בן המלך הנ"ל, וגם כן גרר פרורים ועצמות. ושאלו בן- המלך: "מי אתה ומה אתה עושה פה?" והשיב לו "מה אתה עושה פה?"

אמר לו: "אני הינדיק". אמר לו: "גם אני הינדיק". וישבו שניהם יחד כך איזה זמן, עד שנעשו רגילים זה לזה. אז רמז החכם והשליכו להם כתונת, ואמר החכם - ההינדיק לבן - המלך: "אתה חושב שהינדיק אינו יכול לילך עם כותנת? יכולים להיות לבושים כתונת ואף- כל - פי - כן להיות הינדיק".

ולבשו שניהם הכותנת. ואחר זמן מה רמז והשליכו להם מכנסיים, ואמר לו גם כן כנ"ל: "אתה חושב שעם מכנסיים לא יכולים להיות הינדיק?" ולבשו המכנסיים, וכן עם שאר הבגדים. ואחרי כן רמז והשליכו להם מאכלי אדם מהשולחן, ואמר לו: "חושב שאם אוכלים מאכלים טובים כבר חדלים מלהיות הינדיק?" ואכלו. ואחר- כן אמר לו: "אתה חושב שהינדיק מוכרח להיות דוקא תחת השולחן? יכולים להיות הינדיק ולהיות אצל השולחן". וכן התנהג עמו עד שריפא אותו לגמרי.

מובא בספר: "מעשיות ומשלים", סיפורים נפלאים, נדפס עם הספר "כוכבי אור".

המלצת מנו"ף:

נקודות לדיון בישיבת מורים:

- ❖ ה"הינדיק" כמשל לתלמיד הרוצה להביע את "האני" שבו.
- ❖ החכם כמשל למורה - מנהיג, שרוצה לנווט את הייחוד שבתלמיד להתנהלות חיובית (ולא לשנות אותו).
- ❖ נאמר: "ונתת לעבדך לב שומע" (מלכים א', ג', ט'). והסברו להיות רגיש לשני, לרצונות, לדבריו, למצוקות, לייחוד שבו..
- ❖ הרופאים כמשל לאנשי מקצוע המנסים לפתור בעיות בדרכים שכלתניות עפ"י קודים ונורמות חברתיות מבלי להכיר את הילד לעומק, ואולי אף מבלי להתייחס לשורש העניין.
- ❖ השימוש בפסיכולוגיה הפוכה לצורכי חינוך - יתרונות מול חסרונות.
- ❖ פסיכולוגיה הפוכה - הסבר: זוהי טכניקת שכנוע בה כרוכים סגור של אמונה או התנהגות הפוכה לזו הרצויה, מתוך ההנחה כי גישה זו תעודד את הנושא של שכנוע כדי לעשות את הרצוי: בפסיכולוגיה הפוכה אין מלחמה, אף אחד לא מנסה לנצח אף אחד. (נסייג כי השכנוע לעשות את הרצוי, לא אמור להיות שינוי במהות הפרט, אלא להתאים המיוחד שבו לטובת עצמו והכלל).
- ❖ ברמה המעשית: כדי להשתמש בפסיכולוגיה הפוכה עליך לחקור תמיד את תבניות החשיבה של הצד השני. נסה להבין את צורת המחשבה שלו, להבין את השורש ואת הסיבה האמיתית שנמצאת מתחת לפני השטח להתנהגות של הצד השני, לחקור את הרצון האמיתי של הצד השני, להבין מהיכן הרצון הזה נובע, להבין את צורת המחשבה של הצד השני שאתה רוצה להועיל לו, נסה להבין את הסיבות שגורמות לצד השני להתנהל כפי שהוא מתנהל.

מתוך טיפ מספר 32

מנו"ף - מכללה ירושלים - ת.ד. 16078 בית וגן 91160

טל. 02-6750912 פקס: 073-2750662

www.yalkut.com manof@macam.ac.il

מעשה בגזלן

מעשה בגזלן שפגע באיש אחד לבדו בשדה ורצה לעושקו. שאל לאיש: "יש לך מעות?" השיב האיש: "יש לי! הריני מוכן ומזומן לתת לך כל מה שיש לי להציל את נפשי". נטל ממנו הגזלן כל מה שהיה לו.

פתח האיש ואמר לגזלן: "ניחא, לקחת ממני כל הוני ולא השארת לי אף פרוטה לפורטה. ואני מה יהיה בסופי? איככה אשוב לביתי ובידי אין פרוטה לפורטה? ימים וחדשים הייתי נע ונד להרוויח קצת ממון לפרנס את בני ביתי, וכעת מה אומר ומה אגיד להם בשובי וצרות כספי אין עמי? איכה אוכל להביט להם בפניהם וידי ריקות? ואתה טובה זאת עשה עמדי: קח את הרובה שבידך וירה בכובע שלי, שהנחתי אותו כאן על הקרקע, כדי שיהא ניכר, ששודד התנפל עלי ועשק ממני את מעט הממון שהיה בידי, ובלבד שלא יאמרו בני - ביתי, שריקם שבתני כי הולך - בטל הייתי ולא דאגתי אף במעט לפרנסתם". נענה הגזלן לאיש וירה בכובעו.

חזר ואמר הנגזל: "אם הואלת אדוני להראות לי את חסדך ולירות בכובעי, נא הראה לי עוד אות אחד לחסד וירה גם בנעל זו, שחלצתיה מעל רגלי והטלתיה כאן על הקרקע, כדי שבני - ביתי יאמינו בלב שלם לדברי, שעשוק אני, כי כובעי ונעלי שניהם יחד יעידו בי. כי טובים השנים מן האחד, ועל פי שנים עדים יקום דבר, שלא מחמת עצלות או רשלנות חזרתי לביתי עני ואביון, כי אם רכושי המעט אבד לי בעניין רע".

נכמרו רחמי הגזלן על האיש העשוק ועשה לו כבקשתו פעם שנייה. אך האיש הוסיף להפציר בגזלן לשוב ולרחם עליו לירות גם במעילו, שפשט מעל גופו חיש - מהר והטילו על הקרקע, כדי שלא יצטרך כלל לייגע את שפתיו ולספר לבני ביתו את צרת לבו באבדן צרות כספו. כי בגדו, נעלו וכובעו כולם יחד יעידו עליו נאמנה בלי אומר ודברים ויספרו לבני ביתו את אשר קרהו בדרך, כי צרה אשר יבטאנה אדם בשפתיים הלא משנה צרה היא. אך תחת זאת טוב כי אנשי - ביתו בעיניהם יראו ומאליהם יבינו, אשר איש עשה כל אלה לי, כלומר, שהוא מלא נקבים מכף רגל ועד ראש מן הסתם...

"בלום פיך" - קרא השודד בקוצר רוח - "אעשה לך גם זאת ובלבד שתשתוק". נטל הגזלן את רובהו וכוונו כלפי הבגד וינסה אותו לירות בשלישית, אף לחץ על ההדק פעם ופעמיים ולא נשמע כל קול-נפץ.

"אל נכון כלה אבק השריפה מן..." - אמר האיש. לא הספיק הגזלן להשיב את מענהו ברוב מבוכה וגמגום, והאיש העשוק תפסו בערפו וטלטלו ביד חזקה עד שנאנס להחזיר לו את כל כספו.

האיש אשר הבורא יתברך נתן לו לב מבין הלא יבין, כי ככה יסובב בעל הדבר הרשע את האדם לעשוק ממנו את צרות המידות הנאות והמעשים הטובים ויזרוק לתוך לבו ספיקות ופקפוקים וכפירות רחמנא ליצלן. וזה צרות המעשים הטובים הרי הוא חלקנו מכל עמלנו, לשוב בו אל בית הורתנו ולעמוד לפני משפטו של הדיין העליון. וזה השודד בעל הדבר בא עלינו בחרבו להציגנו ריקים, אך גם לאחר כל מעשי השוד והשבר שעושה בנו רשע בעל הדבר, מתחנן לפניו השכל ואומר: הבא לי טעמים מדוע אין אני צריך להיות איש כשר, ירה בי חצים מאשפתך, בעל דבר. כיוון שבעל הדבר מכלה את כל חציו מתעורר השכל הטוב ומחזיר מידי את העושק ועוקר את כל הספיקות של בעל הדבר. וטוב לשכל שלא יתייאש לעולם, כי בחשבון אחרון יצר הרע הוא מלך זקן וכסיל ואין הרבה חצים באשפתו.

מובא בספר: "חיי מוהר"ן", נסיעתו וישיבתו באומן, אות קצ"ה.

המלצת מנור:

נקודות לדיון בשעת מחנך:

- ❖ הגזלן כמשל ליצר הרע – "לא רוצה להכין שיעורים, נמאס לי ללמוד, באו נפריע למורה, מתחשק לי להרביץ לילד הזה הוא לא מוצא חן בעיניי" ... ועוד...
- ❖ הנגזל מבקש מהגזלן לפגוע בו שידעו כולם כי הוא לא אשם: פעמים אכן קשה להתגבר על הגזלן, פעמים ממש לא ניתן ואולי עדיף לשתף פעולה, אך לא לזמן רב. שיתוף הפעולה הוא לא שיתוף כי "אני כזה" ולא יכול להשתנות, אלא הוא "כאילו" שיתוף, כדי ללמוד את השני, ואז נוכל להתגבר עליו. כאשר אני מודע למגבלות שלי, לדחפים שלי, אני יודע על מה אני צריך לעבוד, אילו מידות אני צריך לרומם. לדוגמא: אני מתעצל לקום בבוקר מוקדם – אם אני מבין שזה בא מעצלות, אם אני מודע לכך, יותר קל לי לשנות, אם אני לא מודע לכך שאני בבעיה, בודאי שלא אנסה אפילו לשנות את המצב.
- ❖ עלינו לשנס מותניים ולהיות מודעים כי גם כאשר הייתה לנו ירידה כגון: תקופה קשה שלא ממש יכולנו או לא ממש היו לנו כוחות ללמוד, להתפלל, להתנהג יפה... אסור לנו לומר "טוב, אני כזה אין מה לעשות..". בודאי שיש, כל תזוזה קטנה שנעשה לכיוון החיובי היא מצוינת.

כיצד ניתן לעשות זאת? הצעה לפעילות:

נכין רשימה של דברים חיוביים שיש בנו ורשימה נוספת של דברים שאנו צריכים להשתפר בהם. **למורה:** פעמים רבות, קשה לתלמיד (וכן למבוגרים) לכתוב על עצמם דברים חיוביים, עלינו לחזק אותם בכל זאת. ניתן לעזור להם ע"י שנאמר להם נקודות טובות שאנו רואים בהם (המורה, החברה), כמו כן ניתן לתת מטלה זו כשעורי בית ולבקש מההורים לכתוב אף הם נקודות טובות בילדם.

רשימת הדברים החיוביים שבנו תעזור לנו להבין שיש בנו יכולות וכוחות חיוביים, עניין זה נותן כוח להמשיך, להשתדל יותר.

מתוך הרשימה שאנו צריכים לשפר, נבחר נקודה **אחת בלבד** ואותה ניקח על עצמנו לשפר. נכתוב לעצמנו, כיצד אני יכול לשפר...

בהצלחה!!!

**"אצולט אל תאקדו הנדמנות ליצור התחלה מצוית
ננוצה ככל שתהיה, כי זה נפלא שכל – כק הרבה פעמים
נרעים כאלה נופטים ומעריצים מצמט".
(פאורנס נייטיןדייל)**

מתוך טיפ מספר 33

מנו"ף - מכללה ירושלים - ת.ד. 16078 בית וגן 91160

טל. 02-6750912 פקס: 073-2750662

www.yalkut.com manof@macam.ac.il

כיד המלך

מעשה בבן מלך שנתרחק מבית אביו והיה מתגעגע מאד מאד על אביו. פעם אחת קיבל אגרת מאביו והיה שמח בה ומשתעשע עמה. ומרוב שמחה ושעשועים גברו בו מאד הגעגועים על אביו והיה מוסיף מפעם לפעם געגועים על אביו, קובל ואומר: "וי לי, וי, מי יתנני לנגוע ביד אבי נגיעה קלה קלה, מי יתנני ואבי יושיט לי את ידו כי אז אחבקה ואנשקה, כל אצבע ואצבע של אבי היקר הייתי מנשק מנשיקות פי מרוב געגועים שאני מתגעגע על אבי מורי ומאורי, אבי הרחום, מה מאד הייתי רוצה לנגוע לפחות בזרתו הקטנה".

ועד שהוא קובל ורוגש ומתגעגע מאד מאד על מגע יד אביו הבריק לו רעיון במוחו הרי זה בידי איגרת אבי, הכתובה בעצם יד אבי, הכי לא כתב המלך משול ליד המלך? ומלב הבן פרצה שמחה גדולה ביד המלך, כיד המלך.

מובא בספר: "שיחות שאחר סיפורי מעשיות", בתוך הספר: "סיפורי מעשיות".

המלצת מנוף:

נושאים לדיון בישיבת מורים ובשעת מחנך:

- ❖ בן המלך כמשל לעם ישראל – עם ישראל כשאר העמים חי בעולם העשייה, הגשמי... וחיי היום יום מרחיקים אותו לכאורה, מהמלך ז"א מהקב"ה.
- ❖ האיגרת כמשל לתורה – ה' שולח לעמו איגרת, האיגרת הינה השבת, התורה, המצוות, החגים וכל דבר של קדושה.
- ❖ כאשר אנו מתחברים לה' ע"י המצוות (מלשון צוותא), ותורתו, הרצון להתקרב לה' גדול יותר. בימים אלו כגון חודש אלול, חודש בו "המלך בשדה", חודש הרחמים והסליחות, מרגישים אנו יותר את קרבתו של ה', ומתגעגעים לקדושה, לרוחניות...
- ❖ ימי אלול הינם ימים של התחדשות, של תחילת שנה, התחלה חדשה, ניתנת ההזדמנות לכל אחד לפתוח דף חדש, למנהל, למורה, לתלמיד..
- ❖ איגרת המלך הינה כל לימוד בעולמו של הבורא, לימוד קודש ואף לימוד שנקרא בפינו "חול", הינו בריאה אלוקית. כל לימוד וכל תחום כאשר מחברים אותו לרצון ה' ולמען עם ישראל, ארץ ישראל ותורת ישראל, הינו קודש.

מתוך טיפ מספר 34

מנו"ף - מכללה ירושלים - ת.ד. 16078 בית וגן 91160

טל. 02-6750912 פקס: 073-2750662

www.yalkut.com manof@macam.ac.il

איוואן וורדעא

מעשה באדון אחד, שנסע עם בעל עגלה (עגלון) לברלין ולשאר העיירות הגדולות. הלך האדון לעסקיו, ונשאר בעל העגלה, ששמו היה איוואן, עם העגלה באמצע השוק, ונגש אליו שוטר אחד ושאלו: "מי אתה? ומה אתה עושה כאן באמצע הרחוב?" בלשון גרמנית: "ווערדא?", וחשב איוואן העגלון, ששואלו את שמו, ואמר לו: "איוואן", והכה אותו השוטר, וצעק לו שוב: "ווערדא?" והוא ענה לו שוב: "איוואן", והיכה אותו שוב וצעק עליו ושאלו "ווערדא?", עד שלקחו עם העגלה והעמידו באיזה רחוב צדדי.

כשבא האדון אחר גמר עסקיו ולא מצאו, חפשו עד שמצאו, ושאלו: "איוואן, היכן היית?", ענה לו איוואן בלחש ובפחד: "אל תאמר כאן 'איוואן' אלא 'ווערדא', כי חשב שהשוטר הכה אותו על אמרו איוואן ולא ווערדא. אחר-כך כשיצאו מהעיר, אמר לו העגלון: "עתה, שוב אתה יכול לקרוא אותי איוואן".

מובא בספר: "מעשיות ומשלים", סיפורים נפלאים, נדפס עם הספר "כוכבי אור".

המלצת מנוח:

נקודות לדיון בישיבת מורים ובשעת מחנך:

- ❖ כיצד אנו מרגישים כאשר מצמידים לנו כינוי פוגע ולהיפך? (חוסר מוטיבציה לעומת כינוי חיובי היוצר מוטיבציה חיובית).
- ❖ מה אנו כמורים – תלמידים יכולים לעשות כדי שלא יוצמדו (או להסיר) "תוויות" לתלמידים – חברים – מורים?
- ❖ "שלושה שמות נקראו לו לאדם, אחד מה שקוראים לו אביו ואמו, ואחד מה שקוראים לו בני אדם, ואחד מה שקונה הוא לעצמו. טוב מכולן מה שקונה הוא לעצמו" (מדרש תנחומא).
- ניתן לקיים דיון על "שמו" של האדם באמת לעומת "תדמית" שיצר לעצמו. כגון: ילד עם פחדים, כדי להסתיר את פחדיו פעמים מתנהג כמי שמלא בביטחון עצמי.
- ❖ לכל אחד מספר מעמדות (סטטוס), הוא יכול להיות אב, סבא, מורה, מנהל, חבר, בעל, אח, שכן, ועוד.. (וכן: תלמיד, חבר, מתנדב, אח גדול, מצטיין, ספורטאי ועוד..). וכל "כובע" ישנם חלקים באישיותו שפועלים יותר או פחות, האם עצרו לשאול את עצמו.. מעבר למעמד, מי אנחנו? מה אנו באמת? מה רצוננו? ומה יעודנו? (מומלץ להכין פעילות מסע אל עצמי)
- ❖ "טוב שם טוב משמן טוב" ניתן ללמוד וקיים דיון על המדרש - מדרש רבה מגילת קהלת פרשה ז'.

עברית:

- ⊙ מה ההבדל בין עיקר לטפל – (טפל = משני בחשיבותו לוואי לעיקר). וכיצד ניתן להקנות כלים להבדלים ביניהם? מהם הדרכים להפנמת הלמידה?
- ⊙ הבנת הנשמע, חשבו על דרכים יצירתיות להקניית למידה בדרך זו.
- ⊙ על אי הבנות הנובעות מהבדלי שפה ותרבות, לדוגמא: קשיי התלמיד העולה החדש.

"אט אני אפני אתה אתה, ואתה לא אתה אפני אפני אני"

אז אני לא אני ואתה לא אתה."

(כפי מנחם מנדל מקוצק)

מתוך טיפ מספר 35

מנו"ף - מכללה ירושלים - ת.ד. 16078 בית וגן 91160

טל. 02-6750912 פקס: 073-2750662

www.yalkut.com manof@macam.ac.il

האבן והלב

פעם אחת דבר רבנו זכרנו לברכה עם רבי יעקב יוסף מענין עבודת ה' פדרכו תמיד וספר לו: מִשָּׁל לְמַלְאָךְ שִׁשְׁלַח אֶת בְּנוֹ לְמִרְחָקִים לְלַמֵּד חֻקֹּת. אַחַר כֵּן בָּא הֶבֶן לְבֵית הַמְּלָךְ מְלַמֵּד בְּכָל הַחֻקֹּת כְּרֵאוּי. פעם אחת צוה המלך על הֶבֶן לָקַח אִיזָה אֶבֶן גְּדוֹל מְאֹד כְּמוֹ אֶבֶן הַרְחִים וְלִטֹל וְלִשָּׂא אוֹתוֹ עַל עֲלִיּוֹת בֵּיתוֹ. וּמִסְתַּמָּא לֹא הָיָה יָכוֹל הֶבֶן הַזֶּה לִשָּׂא וְלָרוֹם אֶת הָאֶבֶן כִּי הָיָה אֶבֶן גְּדוֹל וְכִבֵּד מְאֹד, וְנִצְטָעַר הֶבֶן מְאֹד עַל שִׂאֵי אֶפְשָׁר לוֹ לְמַלְאֵת רְצוֹן אָבִיו הַמְּלָךְ, עַד שֶׁגָּלָה לוֹ הַמְּלָךְ דַּעְתּוֹ אַחַר כֵּן וְאָמַר לוֹ: "הִינֵעֵלָה עַל דַּעְתָּךְ שִׂאֵנִי אֲצוּהָ עֲלֶיךָ דָּבָר כְּבֵד כְּזֶה, לְקַחַת אֶת הָאֶבֶן כְּמוֹ שֶׁהוּא וְלִשָּׂא וְלָרוֹם אוֹתוֹ הַתּוֹכֵל לַעֲשׂוֹת דָּבָר זֶה עַל פִּי חֻקְמָתְךָ הַגְּדוֹלָה. אִךְ אֵין פְּנֻתֵי לְזֶה כָּלֵל, רַק פְּנֻתֵי הָיָה, שֶׁתִּקַּח פְּטִישׁ חֲזָק וְתִכֶּה וְתִפְּוֹצֵץ אֶת הָאֶבֶן לְחֻתִּיכוֹת קְטַנּוֹת וּבְנָה תוֹכֵל לְהַעֲלוֹת אוֹתוֹ עַל הָעֲלִיָּה..."

מובא בספר: "חיי מוהר"ן", מעלת ההתבודדות, אות תמ"א.

המלצת מנחה:

נקודות לדיון בישיבת מורים ובשעת מחנך:

המנהל יציג יעד נבחר מבין היעדים הבית-ספריים, שהוצבו בתחילת השנה:

- ❖ האם התקדמנו במטרה שהצבנו?
- ❖ האם אנו עומדים בלוח הזמנים?
- ❖ אילו פעולות נקטנו לצורך מימוש היעד?
- ❖ פרטו את היעד הנבחר לפרטים, האם בחלק מהפרטים התקדמנו?
- ❖ מהן הדרכים להמשיך ולהגיע אל היעד אותו הצבנו לעצמנו בתחילת השנה? חשבו על רעיונות חדשים...

נקודות לדיון בשעת מחנך:

כל תלמיד יבחר יעד אותו הציב לעצמו בתחילת השנה ויענה על השאלות הבאות:

- ❖ האם פעלתי כדי להגיע אל היעד?
 - ❖ אילו פעולות בצעתי במטרה להגיע אל היעד?
 - ❖ כיצד התקדמתי עד כה?
 - ❖ חלקו את היעד למטרות קטנות, נקודתיות, באילו נקודות התקדמתי ובאילו לא?
 - ❖ באילו דרכים אוכל להמשיך ולפעול כדי להגיע אל היעד?
- דיון במליאה:
- ❖ תלמיד שירצה לשתף, יספר על היעד שבחר, התקדמות וכו' עפ"י השאלות.
 - ❖ התלמידים יוכלו להעלות עוד רעיונות לצורך המשך התקדמותו.

"אף תחזור על אותם תהליכים

כאם אתה מצפה לתוצאות אחרות."

מתוך טיפ מספר 37

מנו"ף - מכללה ירושלים - ת.ד. 16078 בית וגן 91160

טל. 02-6750912 פקס: 073-2750662

www.yalkut.com manof@macam.ac.il

מעשה בשני ציירים

מעשה במלך אחד שבנה לעצמו פלטין וקרא לשני אנשים וציוה אותם שיציירו את הפלטין שלו. וחילק להם את הפלטין לשני חלקים, היינו: שמחצה הפלטין יהיה מוטל על האחד לציירו, ומחצה השני יהיה על השני לציירו. וקבע להם זמן שעד אותו הזמן מחוייבים הם לציירו. וילכו להם שני האנשים. הלך אחד מהם ויגע וטרח מאד, ולימד עצמו זאת האמנות של ציור וכיור היטב היטב עד שצייר את חלקו שהיה מוטל עליו בציור יפה ונפלא מאד. וצייר שם חיות ועופות וכיוצא בזה ציורים נפלאים ונאים מאד. והשני לא שם אל לבו גזירת המלך ולא עסק בזה כלל. וכאשר הגיע סמוך לזמן המוגבל שהיו צריכים לגמור מלאכתם, הנה הראשון כבר גמר מלאכתו ואמנותו בחלקו בציור נאה ונפלא מאד, וזה השני התחיל להסתכל על עצמו, מה זאת עשה שכילה הזמן בהבל וריק ולא חש לגזירה דמלכא. והתחיל לחשוב מחשבות מה לעשות כי בוודאי באלו הימים המועטים הסמוכים לזמן המוגבל אי אפשר לתקן עוד, ללמוד לעצמו ולעשות אומנות הציור לצייר חלקו בזה הזמן המועט, כי היה סמוך מאוד למועד הקבוע להם. ונתיישב בדעתו והלך והטיח כל חלקו במשיחת סממנין ועשה ברק שחור על כל חלקו והברק היה כמו אספקלריא ממש, שהיו יכולין להראות בו כמו באספקלריה. והלך ותלה וילון לפני חלקו להפסיק בין חלקו ובין חלק חברו. ויהי כי הגיע מועד הקבוע שקבע להם המלך, הלך המלך לראות תבנית מלאכתם אשר עשו באלו הימים. וראה חלק הראשון שהוא מצויר בציורים נפלאים מאד, וחלק השני היה תלוי בוילון וחושך תחתיו ואין רואין שם מאומה. ועמד השני ופרש את הוילון וזרחה השמש ובאה והאירה כל הציורים הנפלאים כולם בחלקו, מחמת שהיה שם הברק שהיה מאיר כמו אספקלריה. על כן כל הציפורים, המצוירים בחלק הראשון, ושאר כל הציורים הנפלאים, כולם נראו בתוך חלקו, וכל מה שראה המלך בחלק הראשון ראה גם כן בחלקו של זה. ונוסף לזה שגם כל הכלים הנפלאים וכל דברי האמנות, שהכניס המלך לתוך הפלטין, כולם נראו גם כן בחלק השני, וכן כל מה שירצה המלך להכניס עוד כלים נפלאים לתוך הפלטין יהיו כולם נראים בחלקו של השני. "והוטב הדבר לפני המלך"

מובא בספר: "חיי מוהר"ן", סיפורים חדשים, אות צ"ה.

המלצת מנ"ף:

נקודות לדיון בישיבת מורים:

- ❖ הציור כמשל ללימוד, היתרונות והחסרונות של התלמיד "המעתיק" את המציאות (הצייר הראשון). ז"א - חוזר על דברי המורה, לעומת התלמיד היוצר דיאלוג, חוקר את הנלמד (השני בסיפור) המביע עמדה ושיקוף לדברי המורה.
- ❖ לא להתייאש - כיצד אנו כמורים נגביר את המוטיבציה ללימוד ולעשייה חיובית של תלמידים?
- ❖ ישוב הדעת - כיצד נתייחס לתלמיד שלא נראה כעושה מאמץ ובכל זאת התנהלותו לקראת סיום מחצית שנה, מקבלת תפנית חיובית? (כגון: במתן ציון וכדו..)

"האדם יתראם צ"י ציורי תפילתו, נפש תלדכך, מדותיו יתעלו"

(**"שמונה קבצים", הרב קוק, קובץ א, רפ"ב**)

מתוך טיפ מספר 38

מנ"ף - מכללה ירושלים - ת.ד. 16078 בית וגן 91160

טל. 02-6750912 פקס: 073-2750662

www.yalkut.com manof@macam.ac.il

מעשה בעני שחפר בטיט

מעשה בעני אחד שהתפרנס עצמו מחפירת טיט למכור. פעם אחת חפר טיט, ומצא במקום שחפר אבן טובה שהיה שוויה הון רב מאד, ולא ידע מה שוויה. והלך לאמן שיאמוד אותה, וענה לו שאין בכול המדינה מי שיוכל לשלם שוויה, וצריך ליסע ללונדון עיר המלוכה. אבל הוא היה עני ולא היה לו כסף ליסע, והלך ומכר את כל אשר לו, והלך מבית לבית בשביל הנדבות, עד שהספיק לו לנסוע עד הים. ורצה לעלות על הספינה ולא היו לו מעות, והלך לרב החובל (להקאפיטאן) והראה לו את היהלום. ולקח אותו תכף הקפיטן על הספינה בכבוד גדול ואמר לו "אתה בוודאי אדם גדול" ונתן לו חדר מיוחד, מחלקה ראשונה, וכל התענוגים, כאחד מהנגידים הגדולים. והחזר שלו היה לו חלון לתוך הים והוא היה תמיד משתעשע ומשמח את נפשו עם היהלום, בפרט בעת האכילה שעל ידי בשמחה והרחבת הלב באה רפואה שיתעכל המאכל בנקל. ופעם אחת ישב לאכול והיהלום היה מונח על השולחן להשתעשע בו וישן.

בינתיים בא המשרת ולקח את המפה והפירורים, ולא ידע מהיהלום והשליך הכול לים. וכשהקיץ מהשינה והבין את כול זה, היה לו צער גדול, כמעט שיצא מהדעת, ומה יעשה? והרי הקפיטן הוא גזלן שיהרוג אותו בעד מחיר נסיעת הספינה. על כן עשה את עצמו שמח כאילו לא ידע. והיה הקפיטן בא בכול יום לדבר אתו כמה שעות, וכן בא ביום הזה. והוא עשה את עצמו שמח, עד שלא הכיר בו הקפיטן כול שינוי. ואמר לו הקפיטן: "הלא אני יודע שאתה חכם וישר לב, ואני רוצה לקנות תבואה הרבה ולמכור בלונדון, ואוכל להרוויח הרבה, ואני ירא שלא יאמרו שאני גונב מאוצר המלך, על כן יהיה הקניין על שמך, ואני אשלם לך במיטב". והוטב בעיניו ועשו כן. תכף כשבאו ללונדון מת הקפיטן, ונשאר הכול אצל זה האיש, והיה כפל כפליים מהשווי של היהלום.

מובא בספר: "מעשיות ומשלים", סיפורים נפלאים, נדפס עם הספר "כוכבי אור".

המלצת מנו"ת:

נקודות לדיון בישיבת מורים ובשעת מחנך:

- ❖ על שאיפות ודרך למימושן כמורים, כמנהלים, כתלמידים.
- ❖ היהלום שבי ובכל תלמיד/ עמית.
- ❖ "טוב שם טוב", כיצד?
- ❖ מעלת השמחה והחשיבה החיובית, דרכים להעלאת השמחה העצמית, הכיתתית.
- ❖ דרכים ורעיונות להתמודדות במצבי משבר ומצוקה.
- ❖ תדמית עצמית ותדמית בעיני אחרים – חשיבות הנושא ביחס המורה לתלמידיו.
- ❖ הייאוש – התקווה ומה שביניהם: "איך שהגלגל מסתובב לו..." (לשעות מצוקה וחירום)
- ❖ על מידת האחריות: כיצד נפנים אצל תלמידינו?

"חוק לו התחלה טובה להתכוננות האדם עם אלו"

(*"עלפי השמחה דסוי", דוד בן יוסף*)

מתוך טיפ מספר 40

מנו"ת - מכללה ירושלים - ת.ד. 16078 בית וגן 91160

טל. 02-6750912 פקס: 073-2750662

www.yalkut.com manof@macam.ac.il

חביות של תרופה

מעשה במלך אחד, שבנו יחידו חלה במחלה נואשה וכל הרופאים סירבו לטפל בו, משום שלא מצאו לו שום תרופה. קרא המלך לרופא הגדול במדינה, המופלג בחכמה, והתחנן להשתדל ולהמציא תרופה לבנו. אמר לו הרופא:

"אגיד לך את האמת, אדוני המלך, בנך חולה אנוש ורפואתו קשה ורחוקה מאד, אך עדיין לא ננעלו שערי התקווה. יש עמי תרופה אחת, אך מתקשה אני לומר לך, משום שהיא קשה מאוד". הפציר בו המלך לגלות לו את התרופה. ענה ואמר הרופא:

"תדע לך, אדוני המלך, שבנך חולה מאוד וחיוו בסכנה, ושוב אי אפשר להכניס לתוך פיו אפילו טיפה של סם-רפואה, אך יש עצה אחת, והיא, לקחת חביות מלאות סמי-רפואה, לשאוב מתוכן דליים, ולשפוך אותם על החולה שכל גופו יטבול בתוך הסמים, העולים ביוקר רב. ואף על פי שכל החביות המלאות הנשפכות עליו יילכו לאיבוד, אין זה מן הנמנע, שכמה טיפות תיפולנה לתוך פיו, ואולי תהיה להן פעולה של רפואה". הסכים המלך לדבר זה ולחולה הייתה רפואה שלימה.

מובא בספר: "חיי מוהר"ן", מעלת תורתו וספריו הקדושים, אות שצ"א.

המלצת מגו"ף:

נקודות לדיון בישיבת מורים, ובאסיפת הורים:

- ❖ גם כשנראה כי "תרופות יקרות" בלמידה, בחינוך "הולכות לאיבוד", (גם אם נדמה לעיתים, כי התלמיד אינו קולט דבר) בכל זאת נקלט משהו בנפשו של התלמיד.
- ❖ טיפה ועוד טיפה הופכת ל"ים".
- ❖ "הרופא" כמשל לקב"ה / להורה / למחנך כ-"משפיע", וה"חולה" כמשל לאדם / לילד / לתלמיד כ-מקבל".
- ❖ אין ייאוש בעולם כלל – חשיבות ההנגשה של החומר לתלמידים.

"התפילה היא התשובה הצנועה שלנו לפלא שבחיים".

(**"האדם מחפש את אלוהיו", אברהם יהושע השל**)

מתוך טיפ מספר 41

מנו"ף - מכללה ירושלים - ת.ד. 16078 בית וגן 91160

טל. 02-6750912 פקס: 073-2750662

www.yalkut.com manof@macam.ac.il

מעשה במלך ושני בנים

מעשה במלך ולו שני בנים. אחד היה חכם ואחד שוטה. ועשה את השוטה ממונה על האוצרות ולהחכם לא היה שום התמנות, רק ישב אצל המלך תמיד. והיה קשה להעולם מאד שזה שאינו חכם יש לו כל ההתמנות והכל באים ונכנסים אצלו להכניס או להוציא מן האוצרות, וזה החכם אין לו שום התמנות כלל. והשיב להם המלך: וכי זה הוא מעלה מה שהוא לוקח אוצרות מוכנים ומחלקם להעולם?! כי זה החכם יושב אצלי וחושב מחשבות ובא על עצות חדשות שאיני יכול לבוא עליהן, ועל ידי אלו העצות אני כובש מדינות שלא הייתי יודע מהם כלל אשר מאלו המדינות נמשכים ובאים כל האוצרות שלי. אבל זה הממונה לוקח אוצרות מוכנים ומחלקם להעולם. על כן בודאי גדלה ושגבה מאד מעלת החכם על הממונה, אף על פי שנראה שאין לו שום התמנות. כי ממנו נמשכים כל האוצרות כנזכר לעיל.

מובא בספר: "שיחות הר"ן", אות ק"ל.

המלצת מנו"ף

נקודות לדיון בישיבת מורים:

- ❖ פיתוח כשרונות התלמידים.
- ❖ מתן תפקיד לכל תלמיד על פי כישוריו וידיעותיו.
- ❖ חשיבות התנהלות מול התלמיד ללא סטיגמות.
- ❖ לא כל הנראה מעל לפני השטח – כך הוא. חשיבות בירור בדיקת דברים לעומקם.

הצעה לפעילות בשעת מחנך:

- ❖ הסיפור יכול לשמש כפתיח לפעילות בנושא כשרונות צעירים.

"לחנך ילד - הרי זה לראות את נפשו בידים".

(אילן ק"י)

מתוך טיפ מספר 42

מנו"ף - מכללה ירושלים - ת.ד. 16078 בית וגן 91160

טל. 02-6750912 פקס: 073-2750662

www.yalkut.com manof@macam.ac.il

תנועה בין העולמות

ומעשה היה בצדיק אחד, שנפל עליו עצבות וכבדות גדול. והעצבות והכבדות כשמתגברת על הצדיק, היא קשה מאד עליו, כי עליו מתחזקת יותר ויותר. עד שנפל עליו עצלות וכבדות כל כך עד שלא היה אפשר לו כלל לזוז ממקומו ממש. מחמת גודל הכבדות והעצבות שהתגבר עליו מאד. ורצה לשמח עצמו ולהרים עצמו, ולא היה אפשר לו בשום דבר לשמח ולהרים עצמו. כי בכל דבר שרצה לשמח עצמו מצא לו הבעל דבר עצבות בתוכו. עד שלא היה אפשר לו בשום דבר לשמח את עצמו. כי בכל שמחה שרצה לשמח ולהרים עצמו, מצא לו עצבות בתוכה. והתחיל לשמח עצמו בשמחת "שלא עשני גוי".

וזה בודאי שמחה גדולה שאין לה שעור. כי אין לשער ההפרש וההבדל, אלף אלפי הבדלות, שיש בין קדושת ישראל, הפחות שבפחותים, לבין הגוי, וכשיזכור היטב חסד השם יתברך עליו, שלא עשהו גוי, בודאי ראוי שתגדל שמחתו מאד. והיא שמחה שאין עליה עצבות. כי בשלמא כשמשמח עצמו בדבר שעשהו הוא עצמו, על זה אפשר למצוא עצבות על כל שמחה. כי ימצא לו חסרונות בכל דבר כדי שלא להניחו להרים ולשמח עצמו. אבל בזה, שלא עשני גוי, שהוא רק מהשם יתברך, שהשם יתברך עשה כך וחמל עליו ולא עשהו גוי, איך אפשר למצוא חסרון בזו השמחה מאחר שהוא רק מעשה השם יתברך. כי בודאי איך שיהיה, על כל פנים הוא הפרש גדול בינו לבין עובדי כוכבים, אשר אין שעור וערך.

מובא בספר: "שיחות שאחר סיפורי מעשיות", בתוך הספר: "סיפורי מעשיות".

המלצת מנו"ף:

נקודות לדיון בשעת מחנך:

- ☺ מעלת השמחה.
- ☺ ההבדל בין שמחה להוללות.
- ☺ שמחה יהודית אמיתית - מהי אותה שמחה? העלו דרכים להגיע לשמחה זו?
- ☺ השמחה כבסיס יציב לאמונה.
- ☺ סגולתו של עם ישראל.
- ☺ הסיפור יכול לשמש כפתיח גם לפעילות בנושאים: הכל לטובה, מסע אל עצמי, הכוחות שה' נתן לי ועוד...

"מנווה אדוזה להיות פאחה"

("ליקוטי מוהר"ן", ח"ב, כ"ד)

מתוך טיפ מספר 43

מנו"ף - מכללה ירושלים - ת.ד. 16078 בית וגן 91160

טל. 02-6750912 פקס: 073-2750662

www.yalkut.com manof@macam.ac.il